

Vi inntar helst leserinlegg på e-post. Send til debatt@nationen.no. Innløp kan også sendes i posten, men innlegg som kommer på e-post blir prioritert.

Kronikk: 5000 tegn med mellomrom. **Leserbrev:** 2500 tegn med mellomrom. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsett stoff, og til å publisere det elektronisk.

EIENDOM

Rett om gårdsnavn

Den 23. mai hadde Nationen et leserinlegg «Tvangsendring av navn» av Ole Anton Hoel, med klar adresse til Statens kartverk. Ved fastsetting av skrivemåte for stedsnavn følger Statens kartverk offentlige bestemmelser, først og fremst lov nummer 11 av 18. mai 1990 om stedsnavn. Stortinget vedtok en revidert form av stedsnavnloven 10. juni 2005. Den reviderte stedsnavnloven gjelder fra 1. august 2006.

I stedsnavnloven er det egne bestemmelser for gårds- og bruksnavn. I § 8 Særskilte regler om gårdsnavn og bruksnavn står det i første avsnitt: «Eigar eller festar kan fastsetje namn på eige bruk.» I det neste avsnittet står det imidlertid videre: «Skrivemåten av gårdsnavn eller bruksnavn som språkleg og geografisk fell saman med nedervde stadnamn, eller med andre stadnamn som etter reglane i denne lova eller i andre lover og forskrifter skal brukast av det offentlege, skal fastsetjast etter reglane i § 4 til 6.» Dette gjelder faktisk de fleste gårds- og bruksnavna i Norge. Stedsnavnloven sier i første avsnitt av § 4. Reglar om skrivemåten: «Dersom ikkje anna er fastsett i denne lova, skal det ved fastsetjing av skrivemåten av stadnamn takast utgangspunkt i den nedervde lokale uttalen. Skrivemåten skal følgje gjeldande rettskrivingsprinsipp

for norsk og samisk.» Dette er stedsnavnlovens hovedregel for normering.

Skrivemåten Hoel, med stum e for å markere langvokal, følger ikke gjeldende rettskrivningsprinsipper. Når Stortinget har vedtatt at vi skal følge dagens rettskriving, er det nok blant annet fordi vi ikke skal få altfor mange skrivemåter av det samme navnet, og fordi at navnets betydning ikke skal bli borte. Navnet Hol kommer av ordet hol, som betyr rund haug eller høyde. Som gårdsnavn går navnet igjen mange steder.

For gårdsnavnet på Østre Toten har både skrivemåten Hoel og skrivemåten Hol vært i offentlig bruk før stedsnavnloven trådte i kraft 1. juli 1991, og de er begge godkjente skrivemåter av navnet etter Kulturdepartementets definisjon. Statens kartverk har ikke gjort noen tvangsendring men fastsatt én av skrivemåtene som den offisielle. Inntil Klagenemnda for stedsnavnsaker har gjort vedtak om skrivemåte, er både Hoel og Hol lovlig skrivemåter i offentlig sammenheng. Når endelig vedtak blir fattet, må alle offentlige etater rette seg etter vedtaket.

Skrivemåten av familienavn blir ikke berørt av vedtak om skrivemåte for gårdsnavnet.

Nils Jørgen Gaasvik, forvaltningsansvarlig for stedsnavn

I same jolle?

Den nyleg lanserte rapporten «WTO eller EU-medlemskap? Norsk fiskerinæring og EUs handelsregime», reknar at norsk efiskeeksportørar taper om lag 1,5 milliardar kroner årleg ved at Noreg ikkje er medlem i EU. Dette stemmer sikkert, men det er likevel grunn til å undre kva eit medlemskap vil koste for Noreg og fiskeflåten, når det skal betalast for marknadstilgangen til oppdrettsbøndene med nasjonens fiskeressursar? Kva er mest verdifullt over tid: Einsidig forvaltningsrett over fiskeressursane i framtida, eller auka økonomisk gevinst av fri marknadstilgang på kort sikt?

Ei betraktning kring tittelen på NUPI-rapporten «Norsk fiskerinæring og EUs handelsregime», er at for havfiskeriering handlar eit EU-medlemskap meir om forvaltningsregime enn handelsregime, medan dette sjølv sagt ikkje tel for oppdrettsnæringa som har driftsstruktur som eit landbruksforetak.

Både oppdrettsnæringa og havfiskeriering i Noreg søker friast mogleg marknadstilgang, og eit norsk EU-medlemskap vil sikre fri eksport innan Unionen. Konfliktlinjene kring eit eventuelt medlemskap oppstår ikkje for kostnadene for å betre marknadstilgangen skal fordelast i næringa. Der oppdrettsnæringa truleg vil tene i alle ledd på eit medlemskap, vil kostnaden gå til kyst- og havfisket. Dette fordi oppdrettsnæringa har full kontroll over sitt ressursgrunnlag, som er under privat eig og forvaltning. Havfisket er derimot basert på hausting av ein felles eigd ressurs, og eit medlemskap vil bety at Noreg og fiskarane overfører forvaltningsretten til Unionen. Den felles fiskeripolitikken i EU legg til grunn eit felles EU-hav. Prinsippet om at fiskeressursane til medlemsstatane er i felles eig for Unionen, med lik tilgang og inga diskriminering av ulike medlemsstatar sine fiskarar og fartøy, er traktatfesta.

Innan norske fiskerinæring må ein difor velje om målet er å sikre ressursane gjennom nasjonal råderett eller å selje mest mogleg fisk ved å fråskrive seg einsidig rett over nasjonale fiskeressursar. Både deler er ikkje eit alternativ ved eit medlemskap. Forvaltningsregimet for fiskeressursane i EU samsvarar ikkje med dei som hevdar at Noreg er sikra tilgang og kontroll over landets fiskeressursar

ved eit eventuelt medlemskap. Dette er ikkje tilfellet utfrå traktatgrunnlag i dag, og det var heller ikkje tilfellet i den tiltredingsavtala som førelåg framfor folkerøystinga i 1994.

Kort sagt byggjer norsk fiskeripolitikk på Havrettstraktaten av 1982, som gav kyststatane suverene rettar over naturressursane i deira soner. I den felles fiskeripolitikken til EU er det derimot Unionen som har den myndigheita som kyststatane fekk gjennom Havrettstraktaten. Slik sett er ideen bak EU-hav og lik tilgang til farvatn og ressursar eit forvaltningsregime meir inspirert av frie ressursar og doktrinen om internasjonalt farvatn, der alle har lik tilgang og ingen eig ressursane før dei er hausta. Hovudprinsippet om lik tilgang i EU-havet vert likevel undergreve av fordelingsnøkkelen «relativ stabilitet», som er ei mellombels ordning for fordeling av fiskeressursane. Fordelinga skjer i form av kvoter tildelt medlemsstatane, grunna på historiske fiskemønster og fiskerinæringas økonomiske rolle for landet. Problemet her er at «relativ stabilitet» bryt med det overordna prinsippet om lik tilgang og felleseige. Grønboka for fiskeria (2001) gjer det difor klart at «relativ stabilitet» er ei mellombels ordning, og at prinsippet om lik tilgang bør vektast sterkare på sikt, der fordelinga av ressursane må verte meir marknadsstyrt.

Sjølv om både Noreg og EU tillet eit overfiske av ressursgrunnlaget i fiskeripolitikken, er svikten i ressursgrunnlaget i EU-farvatn langt meir kritisk enn i norsk soner. Grønboka for fiskeria (2001) viser til at fangsaktiviteten i EU bør reduserast med omlag 40 prosent generelt, og for visse fiskeartar er ein langt større reduksjon enn 40 prosent naudsynt for å unngå total kollaps. Spørsmålet om fiskeressursane

Der oppdrettsnæringa truleg vil tene i alle ledd på eit EU-medlemskap, vil kostnaden gå til kyst- og havfisket.

handlar difor ikkje om å dele eller ikkje dele, men om å etablere eit forvaltningsregime som kan sikre rikeleg tilgang til fiskeressursar også i framtida. Per i dag har den norske fiskeriforvaltninga lykkast langt betre med å verne ressursane enn tilfellet er for forvaltningsregimet EU har etablert. Sjølv sagt er oppdrettsbøndene villige til å betale med norske havfiskeressursar for å få betre marknadstilgang, men er det norske samfunnet og den norske havfiskeflåten like tene på den dryge milliarder ekstra, for å gi opp det norske forvaltningsregimet?

Driftsstrukturen og eigeomsforholdet i oppdrettsnæringa er lik tradisjonelt landbruk, og har ikkje med levekår og levemønstra til fangstfolk, sjøfolk eller fiskarar å gjere. Oppdrettsforetaka er stadbunden og ressursane er «solid» gjera inne, der fisken vert føra med antibiotika og fiskemjøl før den leverast til slakt, uavhengig av vær, vind og fiskens vandring. Slik sett er oppdrettarane sjøens bønder. Difor er det like uproblematisk for oppdrettarane å gå inn i EU, som det er for bøndene i EU at Noreg vert EU-medlem. Spørsmåla er om oppdrettsnæringa har råd til å ta kostnadene ved tollvernet til EU, og om havfiskeriering meiner 1,5 milliardar kroner er ein passende pris for å fråseie seg nasjonal råderett over fiskeressursane i norske farvatn?

Torbjørn Tufte er statsvitar og prosjektleiar ved Landbrukets Utredningskontor

SJØENS BØNDER: Konfliktlinjene kring eit eventuelt EU-medlemskap oppstår ikkje før kostnadene for å betre marknadstilgangen skal fordelast i næringa, skriv Torbjørn Tufte. FOTO: SIRI JUELL RASMUSSEN

ROVDYR

Ny rovdyrssommer?

En påminnelse til dere rovdyrverner på Stortinget i starten på årets beitesesong: Er dere klar over at i løpet av sommeren og høsten vil tusenvis av beitedyr, i tillegg til noen jakthunder, pluss hjortedyr og annet matnyttig vilt bli drept av rovdyr? Mener dere det er ansvarlig å fortsette denne distriktfiendtlige, og ikke minst korfliktskapende, rovdyrpolitikken dere bedriver?

Synes dere det er riktig å la rovdyrne beslaglegge store deler av våre utmarker, og fortrengte beitedyrene fra å utnytte de unike beiteressursene, med den mest allsidige plantefloraen, som må sies å være det nærmeste man kommer økologisk dyrket mat, og henviser dem til inngjerdede kunstgjødlede innmarker?

Man får inntrykk av at bare man får seg en fet jobb på Stortinget så glemmer man at det faktisk bor folk også utenfor Oslo-ryta.

Synes dere det er i orden at ellers lovlydige personer som forsøker å livnære seg på forskjellig matproduserende dyrehold til beste for befolkningen, blir forfulgt av rettsvesenet og stemplet som kriminelle hvis de skyter et rovdyr for å beskytte sin virksomhet? Det kunne være interessant å spørre om det er mangel på sosial intelligens og medfølelse som er årsaken til at enkelte grupper i samfunnet skal være fordømt til å måtte leve med dette åket for å tekkes noen urbaniserte avstandsromantikere?

Av tidligere negative erfaringer forventer jeg ikke å få svar på disse spørsmålene, men hvis de kan være en kilde til ettertanke er kanskje noe av hensikten oppnådd?

Kristian N. Kvikstad, medlem i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk, Kolbu